

BERR

Department for Business
Enterprise & Regulatory Reform

GWEITHWYR ASIANTAETH: GWYBOD BETH YW'CH HAWLIAU

Taflen yw hon i roi gwybodaeth gyffredinol am y gyfraith sy'n ymwneud â rhedeg asiantaethau cyflogi yng ngwledydd Prydain. Fel gweithiwr asiantaeth, mae'n bwysig eich bod yn gwybod beth yw'ch hawliau a'r rheolau ynglŷn â'r modd y dylai asiantaethau eich trin a'r drefn i'w dilyn os ydych am wneud cwyn.

Dim ond y prif bwyntiau sy'n cael eu cynnwys yn y daflen hon ac nid yw'n ddehongliad awdurdodol o'r gyfraith.

Cynnwys

- 4 Beth yw asiantaeth gyflogi?
- 4 Y Rheoliadau Ymddygiad – beth ddylech ei wybod
- 6 Eich hawliau fel gweithiwr asiantaeth – cyfreithiau eraill
- 7 Arolygiaeth Safonau Asiantaeth Gyflogi – ein gwaith
- 8 Cyfrinachedd a dadlennu gwybodaeth
- 8 Sut mae gwneud cwyn
- 8 Sut mae cysylltu â ni
- 9 Cysylltiadau defnyddiol

Beth yw asiantaeth gyflogi?

Term cyffredinol yw ‘asiantaeth gyflogi’ neu ‘asiantaeth’ a ddefnyddir am ddau fath penodol o weithgaredd dod o hyd i waith:

Mae **‘asiantaeth gyflogi’** yn dod o hyd i waith i geiswyr gwaith sy’n cael eu cyflogi ac yn cael eu talu gan gyflogwyr. Cyfeirir at hyn fel rheol fel ‘cyflogaeth barhaol’ gan fod y gweithiwr, unwaith y caiff ei gyflogi, yn gyflogai i’r cwmni lle mae’n gweithio.

Mae **‘busnes cyflogi’** yn cyflogi neu’n cymryd ceisiwr gwaith ymlaen dan contract sydd yn ei dro yn gweithio dan oruchwyliaeth person arall. Gelwir hyn yn ‘waith asiantaeth dros dro’ neu ‘tempo’. Yr asiantaeth ei hun sy’n talu’r gweithwyr o dan y trefniadau hyn yn hytrach na’r cwmni lle maent yn gweithio.

Y rheoliadau ymddygiad – beth ddylech ei wybod

Beth all asiantaethau ei wneud a phheidio â’i wneud yn ôl y gyfraith

Rhaid i asiantaeth:

- Roi telerau cyflogaeth ysgrifenedig i chi cyn rhoi unrhyw wasanaeth dod o hyd i waith i chi.
- Eich talu am waith yr ydych wedi’i wneud, hyd yn oed os nad ydynt wedi cael eu talu gan y cwmni hurio. (*Noder – mae rhai eithriadau yn gymwys i asiantaethau sy’n gweithredu yn y sectorau adloniant a modelu.*)
- Rhoi manylion llawn i chi am y gwaith pan fyddant yn cynnig gwaith i chi gyda huriwr, gan gynnwys enw’r huriwr, dyddiad cychwyn, y cyfnod y mae’r gwaith yn debygol o barhau, y math o waith, lleoliad, oriau, unrhyw berygl i iechyd a diogelwch, a’r camau y mae’r huriwr wedi’u cymryd i reoli’r cyfryw risgiau, y profiad, yr hyfforddiant a’r cymwysterau sydd eu hangen ar gyfer y gwaith, unrhyw dreuliau a delir, a’r union dâl.

Ni all asiantaeth godi tâl arnoch am:

- Ni all asiantaethau godi tâl arnoch am ddod o hyd i waith i chi nac am chwilio am waith i chi. (*Noder – mae rhai eithriadau yn gymwys i asiantaethau sy’n gweithredu yn y sectorau adloniant a modelu.*)

- Ni all asiantaethau wneud i chi ddefnyddio gwasanaethau y codir tâl amdanynt (megis ysgrifennu CV) fel un o ofynion dod o hyd i waith i chi.

Eich hawliau o ran gwasanaethau y gall asiantaethau godi tâl arnoch am eu darparu:

- Os ydynt yn darparu gwasanaethau y gellir codi tâl amdanynt, rhaid i chi gael manylion llawn ysgrifenedig am y gwasanaeth(au) sy'n nodi eich hawliau i ganslo neu i dynnu'n ôl, ynghyd â hyd y cyfnod rhybudd y mae'n rhaid i chi ei roi.
- Os yw asiantaeth yn codi tâl arnoch am ddarparu gwasanaethau megis llety, cludiant neu hyfforddiant – gellwch ganslo neu dynnu'n ôl o'r gwasanaeth unrhyw adeg heb gosb. Ond rhaid i chi roi 10 diwrnod gwaith o rybudd i'r asiantaeth am ganslo llety a phum diwrnod gwaith o rybudd am bob gwasanaeth arall.

Beth na all asiantaeth ei wneud:

- Ni all beidio â thalu'ch cyflog i chi am nad ydych wedi cyflwyno taflen-amser wedi'i llofnodi (ond mae gan fusnes cyflogi gyfle i fodloni'i hun eich bod mewn gwirionedd wedi bod yn gweithio).
- Os ydynt yn eich cyflogi dan gcontract gwasanaeth, ni ellir eich cosbi am derfynu'r aseiniad.
- Ni allant eich rhwystro rhag cymryd swydd barhaol gyda cwmni lle fuoch yn gwneud gwaith dros-dro, a gallant ond godi tâl ar y cwmni dan rai amgylchiadau cyfyngedig (a elwir weithiau yn ffioedd 'dros-dro i barhaol').
- Ni all yr asiantaeth eich rhwystro rhag cofrestru gydag asiantaethau eraill.

Materion preifatrwydd a data personol

- Ni all yr asiantaeth ddadlennu gwybodaeth amdanoch i drydydd parti (heblaw at ddibenion dod o hyd i waith neu ddibenion gweithdrefnau cyfreithiol neu i unrhyw gorff proffesiynol yr ydych yn aelod ohono) neu i gyflogwr cyfredol, heb eich caniatâd.
- Cyn eich cyflwyno i huriwr, rhaid i'r asiantaeth gadarnhau eich manylion adnabod, a gofynnir i chi gyflwyno dogfenni megis tystysgrif geni neu basbort, at y diben hwn.

Iechyd a diogelwch

- Rhaid i asiantaethau wneud ymholiadau gyda'r hurwyr ynghylch unrhyw berygl i iechyd a diogelwch.

Os oes gennych eich cwmni eich hun

- Os ydych yn geisiwr gwaith corfforedig (h.y. bod gennych eich cwmni eich hun neu eich bod yn gweithio drwy gwmni cyfyngedig), rydych yn awtomatig wedi'ch cynnwys yn y rheoliadau ond fe ellwch ddewis rhoi rhybudd i'ch asiantaeth eich bod am optio-allan cyn cael eich cyflwyno i huriwr. Ni all asiantaethau ddarparu eu gwasanaethau dod o hyd i waith yn amodol ar geisiwr gwaith corfforedig yn optio allan.

Cofiwch:

- Ni all asiantaeth warantu dod o hyd i waith i chi.

Eich hawliau fel gweithiwr asiantaeth – cyfreithiau eraill

Fel rheol caiff gweithwyr asiantaeth eu hystyried yn 'weithwyr', nid 'cyflogeion'. Fel 'gweithiwr' mae gennych hawliau cyflogaeth gan gynnwys:

- Gwyliau gyda thâl, cyfnod seibiant a therfynau ar amser gweithio
- Dim ôl-dyniadau anghyfreithlon o'ch cyflog
- Yr Isafswm Cyflog Cenedlaethol
- Peidio â dioddef gwahaniaethu yn eich erbyn o dan unrhyw un o'r deddfwriaethau cydraddoldeb
- Cael eich diogelu o dan ddeddfau iechyd a diogelwch.

Serch hynny, fel rheol nid oes hawl gan 'weithwyr' yn wahanol i gyflogeion dderbyn tâl colli swydd na gwneud hawliad am ddiswyddo annheg. Fodd bynnag, am ragor o wybodaeth am yr hawliau hyn a hawliau cyflogaeth eraill, cysylltwch ag Acas y mae eu manylion cysylltu ar gefn y daflen hon.

Arolygiaeth Safonau Asiantaeth Cyflogi – ein gwaith

Mae'r Arolygiaeth Safonau Asiantaeth Cyflogi (yr EAS) yn rhan o'r Adran Busnes, Menter a Diwygio Rheoleiddio (BERR). Ni sy'n gyfrifol am orfodi darpariaethau Deddf Asiantaethau Cyflogi 1973 (y Ddeddf) a'r Rheoliadau Ymddygiad sy'n gysylltiedig â'r Ddeddf sy'n llywodraethu'r diwydiant recriwtio preifat. Mae'r Arolygiaeth EAS yn ymchwilio i bob cwyn berthnasol y mae'n ei derbyn am ymddygiad asiantaeth sy'n dod o fewn terfynau'r ddeddfwriaeth y mae'n ei gorfodi.

Mae'r ddeddfwriaeth hon yn pennu'r safonau ymddygiad gofynnol gyda'r nod o ddiogelu buddiannau ceiswyr gwaith, cyflogwyr a chwmnïau hurio sy'n defnyddio'r gwasanaethau canfod gwaith a ddarperir gan asiantaethau cyflogi.

Mae pwerau gan Arolygwyr EAS i fynd i mewn i adeiladau y maent yn credu eu bod yn cael eu defnyddio at ddibenion asiantaeth gyflogi, ac archwilio'r cofnodion a'r dogfenni a gedwir yn unol â'r Ddeddf neu Reoliadau Ymddygiad.

Gall EAS ddwyn achos cyfreithiol yn erbyn asiantaethau cyflogi am dorri'r ddeddfwriaeth, a gallant wneud cais i Dribiwnlys Cyflogi i wahardd y rhai y gwelir eu bod yn anaddas i redeg neu i fod yn gysylltiedig â rhedeg asiantaeth.

Mae llinell ffôn benodol ar gael gan EAS (**0845 955 5105**), sy'n rhoi cyngor ar y ddeddfwriaeth ac ar waith yr Arolygiaeth i weithwyr, asiantaethau, cyflogwyr a phartïon eraill sydd â diddordeb.

Am ragor o wybodaeth ynglŷn â'r gyfraith sy'n rheoli asiantaethau cyflogi ymwelwch â'r gwefannau:

www.direct.gov.uk/agencyworkers

www.businesslink.gov.uk/employmentagencies

Cyfrinachedd a dadlennu gwybodaeth

Ymdrinnir yn gyfrinachol â phob cwyn a dderbynnir gan yr Arolygiaeth EAS, ac ni roddir eich enw i'r asiantaeth heblaw eich bod yn rhoi caniatâd ysgrifenedig i ni wneud hynny. Serch hynny, mewn rhai achosion, megis cwynion am beidio â thalu cyflog, nid yw fel rheol yn ymarferol i ymchwilio i'r gwyn heblaw eich bod yn cytuno i adael yr EAS roi gwybod i'r asiantaeth pwy ydych. Os ydych yn ansicr ynglŷn â pha gamau i'w cymryd, cofiwch gysylltu â ni am gymorth a chynghor.

Sut mae gwneud cwyn

Os dymunwch wneud cwyn, gellwch wneud hynny drwy lenwi'r ffurflen gwyno ar wefan BERR, drwy anfon e-bost at flwch post Arolygiaeth EAS, drwy'r post neu drwy ffacs neu drwy ffonio'r llinell gymorth benodol – nodir y manylion isod.

Sut mae cysylltu â ni

Gellwch ysgrifennu atom yn:

Employment Agency Standards Inspectorate

Department for Business, Enterprise & Regulatory Reform
Bay 487
1 Victoria Street
Llundain SW1H 0ET

Dros y ffôn:

Llinell gymorth Safonau Asiantaeth Gyflogi

Am wybodaeth am ddeddfwriaeth asiantaeth gyflogi neu os dymunwch wneud cwyn am asiantaeth, rhowch alwad ffôn ar **0845 955 5105**

Drwy'r e-bost

eas@berr.gsi.gov.uk neu llenwch ffurflen gwyno ar wefan BERR yn www.berr.gov.uk/whatwedo/employment/employment-agencies

Drwy ffacs:

020 7215 0227

Cysylltiadau defnyddiol

Acas

Corff cyhoeddus sy'n hyrwyddo cysylltiadau da yn y gweithle, yn rhoi cyngor yn ddi-dâl ar hawliau cyflogaeth a materion contractau. Ffoniwch y llinell gymorth ar **08457 474747** neu ymwelwch â'u gwefan **www.acas.org.uk**

Llinell gymorth Cyflogau Amaethyddol

Yng Nghymru neu yn Lloegr Yn yr Alban ffoniwch
ffoniwch **0845 000 0134** **0131 244 6392**

Undeb Darlledu, Adloniant, Sinematograff a Theatr

Undeb annibynnol sy'n cynrychioli'r rhai hynny sy'n gweithio yn y diwydiant ffilm ym Mhrydain a sectorau perthynol. Ffoniwch **020 7346 0900** neu ymwelwch â **www.bectu.org.uk**

Canolfan Cyngor ar Bopeth

Mae Canolfannau Cyngor ar Bopeth yn cynnig cyngor di-dâl a chyfrinachol ar amrediad eang o faterion.

Am fanylion y swyddfa agosaf atoch chi edrychwch dan 'C' yn eich llyfr ffôn neu ymwelwch â **www.citizensadvice.org.uk**

Directgov

Am wybodaeth ar-lein am hawliau a chyfrifoldebau cyflogaeth ymwelwch â **www.direct.gov.uk/employees**

Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol

Mae'r Comisiwn yn cynnig gwybodaeth a chyfarwyddyd ar faterion gwahaniaethu a hawliau dynol. Ymwelwch â'u gwefan ar **www.equalityhumanrights.com** neu ffoniwch eu swyddfeydd: Lloegr **0845 604 6610**, Yr Alban **0845 604 5510**, Cymru **0845 604 8810**

Equity

Undeb llafur sy'n cynrychioli perfformwyr yn y diwydiant adloniant. Am ragor o wybodaeth a manylion cysylltu ymwelwch â **www.equity.org.uk**

Awdurdod Trwyddedu Gangfeistri

Am wybodaeth am gangfeistri ac asiantaethau sy'n gweithredu mewn amaeth neu brosesu bwyd, ffoniwch **0845 602 5020** neu ymwelwch â **www.gla.gov.uk**

Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch

Am bryderon ynglŷn â iechyd a diogelwch yn y gweithle, oriau gwaith a darparu Cyfarpar Diogelu Personol, ffoniwch y llinell wybodaeth ar **0845 345 0055** neu ymwelwch â **www.hse.gov.uk**

Tollau Tramor a Chartref EM

Am gyngor ynglŷn â materion treth, Yswiriant Gwladol a thâl salwch, ymwelwch â **www.hmrc.gov.uk** Cymrwch olwg yn eich llyfr ffôn lleol am gyfeiriad eich swyddfa agosaf.

Y Swyddfa Gartref – Asiantaeth Ffiniau'r DU

Am wybodaeth am reoli ffiniau, byw a gweithio yn y DU gan gynnwys gwybodaeth am y Cynllun Cofrestru Gweithwyr ymwelwch â **www.ukba.homeoffice.gov.uk**

Y Comisiynydd Gwybodaeth

Y Comisiynydd yw'r awdurdod annibynnol yn y DU a sefydlwyd i hyrwyddo mynediad at wybodaeth swyddogol o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth ac i ddiogelu gwybodaeth bersonol o dan y gyfraith Diogelu Data. Am wybodaeth a chynngor ffoniwch **08456 30 60 60** neu ymwelwch â **www.ico.gov.uk**

Llinell Gymorth Isafswm Cyflog Cenedlaethol

Am ragor o wybodaeth am y tâl y dylech ei dderbyn neu os credwch bod eich tâl yn llai na'r isafswm cyfreithiol, ffoniwch **0845 6000 678**.

Swyddfa'r Comisiynydd Gwasanaethau Mewnffudo

Y Comisiynydd hwn yw rheolydd Llywodraeth y DU ar gyfer unigolion a sefydliadau sy'n rhoi cyngor ar fewnfudo a/neu wasanaethau mewnfudo yng ngwledydd Prydain. Am ragor o wybodaeth ymwelwch â **www.oisc.gov.uk**

Confederasiwn Recriwtio a Chyflogaeth

Y confederasiwn hwn yw'r prif gymdeithas lafur sy'n cynrychioli'r diwydiant recriwtio preifat. Rhaid i'r aelod asiantaethau gadw at eu Cod Ymarfer. Ymwelwch â'u gwefan ar **www.rec.uk.com** am wybodaeth, gan gynnwys manylion am eu haelodau.

Cymdeithas Asiantau Modelau

Gallant roi gwybodaeth a chynghor am y diwydiant modelu.

11-19 Fashion Street

Llundain E1 6PX

Ffôn: **020 7422 0699**

(nid oes gwefan ganddynt ond eu cyfeiriad e-bost yw
amainfo@btinternet.com)

Y Gyngres Undebau Llafur

Migrant Workers Project

Congress House

Great Russell Street

Llundain WC1B 3LS

Llinell 'Gwybod beth yw'ch Hawliau'

Ffôn: **0870 600 4882**

Yng Ngogledd Iwerddon

Yr Adran Gyflogaeth a Dysgu (Gogledd Iwerddon)

Cangen Polisi a Deddfwriaeth Cysylltiadau Cyflogaeth

Ffôn: **028 9025 7493**

www.delni.gov.uk

Asiantaeth Cysylltiadau Llafur

Gogledd Iwerddon

Ffôn: **028 9032 1442**

www.lra.org.uk

Llinell Gymorth Isafswm Cyflog Cenedlaethol

Yng Ngogledd Iwerddon ffonier

0845 6500 207

Pwyllgor Gogledd Iwerddon o Gyngres Undebau Llafur Iwerddon

4-6 Donegall Street Place

Belfast BT1 2FN

Ffôn: **02890247940**

www.ictuni.org

Directgov

Public services all in one place
www.direct.gov.uk

Printed in the UK on recycled paper containing a
minimum of 75% post consumer waste.

Department for Business, Enterprise & Regulatory Reform
www.berr.gov.uk

First published February 2009. Crown Copyright.
BERR/02/09/AR.
URN 09/0612VV